

Memòria de gestió de la Reserva Natural de s'Albufereta

Any 2018

Sumari

1. Dades generals	
2. Gestió de la Reserva Natural de s'Albufereta	
• Òrgan de gestió	
• Junta Rectora de la Reserva Natural de s'Albufereta	
• Recursos humans	
• Equipaments	
3. Despeses de 2018.....	
4. Actuacions.....	
4.1. Àrea de gestió per a la conservació	
4.2. Àrea de desenvolupament socioeconòmic	
4.3. Àrea d'ús públic	
4.4. Àrea d'investigació i seguiment	
4.5. Àrea de participació	
4.6. Àrea de manteniment	
4.7. Àrea de vigilància	
4.8. Àrea d'administració	
4.9. Àrea de planificació	
5. Avaluació de la gestió.....	

1. Dades generals

Municipis de s'Albufereta: Alcúdia i Pollença.

Figures de protecció: Reserva Natural Especial, ANEI, ZEC (LIC i ZEPA).

Declaració: Decret 121/2001, de 19 d'octubre, pel qual es declara s'Albufereta Reserva Natural (BOIB 130, de 30/10/2001).

Modificacions posteriors: Decret 58/2002, de 12 d'abril (BOIB 48, de 20/4/2002) i disposició transitòria primera de la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (BOIB 58, de 4/6/2005), que la requalifica de Reserva Natural Especial.

Superfície protegida: aproximadament 213 hectàrees de protecció estricta amb la figura de reserva natural especial.

Perifèria de protecció: 290 hectàrees.

Superfície pública: 155,92 hectàrees (73 % de la Reserva Natural).

Instruments de planificació: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals de s'Albufereta (PORN), aprovat pel Consell de Govern el dia 19 d'octubre de 2001 (BOIB 130, de 30/10/2001). No disposa de pla rector d'ús i gestió (PRUG) aprovat.

El Pla de Gestió Natura 2000 Albuferes de Mallorca, aprovat per Decret 14/2015 de 27 de març, és també d'aplicació a s'Albufereta de Mallorca.

Valors més destacats

- La riquesa ornitològica: més del 60 % de les espècies d'aus conegudes a les Illes Balears s'han observat a s'Albufereta.
- Important zona per a la reproducció, hivernada d'aus aquàtiques i zona d'alimentació.
- Hàbitat potencial de reproducció d'espècies en perill d'extinció.
- La població de *Tamarix boveana* i *Tamarix canariensis* més important de Mallorca. La formació de bosc palustre de tamarells.
- Els 349 tàxons vegetals descrits, entre els quals hi ha tres espècies (*Pancratium maritimum*, *Chamaerops humilis* i *Myrtus communis*) i un gènere protegits (*Tamarix*).
- La singularitat hidrogeològica dels Ulls del Rec.
- El paisatge.

Objectius de la Reserva

1. La conservació íntegra i la millora del patrimoni natural, paisatgístic i etnològic en el seu àmbit territorial, com també la restauració d'aquests valors en els casos en què sigui possible.

2. La difusió pública i educativa dels valors d'aquest patrimoni mitjançant una utilització social òptima.
3. L'harmonització dels usos tradicionals, científics i culturals amb els objectius anteriors.

2. Gestió de la Reserva Natural de s'Albufereta

Òrgan de gestió

Dins 2018 ha estat l'Ibanat (Institut Balear de la Natura) l'organisme responsable de la gestió diària de la Reserva Natural de s'Albufereta. El director de la Reserva, compartit amb el Parc Natural de s'Albufera de Mallorca, està adscrit a la Direcció General d'Espais Natural i Biodiversitat.

Junta Rectora de la Reserva Natural

La Junta Rectora és l'òrgan de participació dels diversos agents socials vinculats a la Reserva natural. Dins l'any 2018 es va reunir en data 17 d'octubre, i els membres que assistiren en aquella sessió foren:

1	President	Sr. Francesc Moll Marquès
2	Vicepresident	Sr. Miquel Mir Gual
3	Secretari	Sr. Maties Rebassa Beltran
4	Representant del Consell Insular de Mallorca	Sr. Josep Manchado
5	Representant de l'Ajuntament de Pollença	Sr. Miquel Àngel March
6	Representant de l'Ajuntament d'Alcúdia (per delegació)	Sra. Aina Maria Palmer
7	Representant dels propietaris dins la RN (II)	Sra. Sebastiana Reinés
8	Representant de la Universitat de les Illes Balears	Sr. Samuel Piña
9	Representant dels agents turístics (per delegació)	Sra. Celina Álvarez
10	Representants d'associacions balears de conservació de la naturalesa (ONG) (I)	Sra. Inmaculada Férriz Murillo
11	Expert en conservació de la naturalesa (I)	Sr. Gabriel Perelló i Coll
12	Expert en conservació de la naturalesa (II)	Sr. Pere Tomàs Vives

També va assistir-hi, en qualitat de convidada, la tècnica de la Reserva natural de s'Albufereta, la Sra. Margalida Roig Ramis.

Sessió de dia 17 d'octubre de 2018

En sessió de dia 17 d'octubre es varen prendre els següents acords:

- **S'aprova per assentiment l'acta de la sessió 1/2017 amb l'abstenció dels vocals que no varen assistir a la reunió anterior.**
- **S'acorda informar favorablement tant la Memòria d'Actuacions 2017 com el Programa Anual d'Execució 2018, però amb les següents recomanacions:**
 - ✓ **Es considera necessària l'ampliació de personal propi de la Reserva en les següents àrees de gestió: direcció, seguiment naturalístic i vigilància (amb l'assignació d'almenys 1 zelador).**

- ✓ Es considera adient insistir al servei de Planificació en la redacció i aprovació del PRUG de la Reserva.
- ✓ Es considera igualment adient sol·licitar a Abaqua la construcció d'una bassa d'emergència de recollida de fecals a un espai de propietat municipal a Pollença, que eviti futures arribades de fecals al torrent des Rec.

Recursos humans

Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat

Director: Maties Rebassa Beltran, director compartit amb el Parc Natural de s'Albufera de Mallorca. Primerament mitjançant assignació temporal de funcions i, a partir de dia 15 de març de 2014, per mandat del Consell de Govern (Acord del Consell de Govern de dia 14 de març de 2014, pel qual s'aprova la modificació de la relació de llocs de treball corresponent al personal funcionari de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears).

Tècnica: Margalida Roig Ramis, s'incorpora el dia 1 de setembre. També s'encarrega de la gestió de La Gola.

Vigilant: sense contractar durant el 2018.

La vigilància ambiental del territori de s'Albufereta (caça, abocaments, control d'incendis, etc.) ha quedat durant el 2018 íntegrament en mans de l'Agent de Medi Ambient assignat a la Reserva Natural de s'Albufereta.

L'equip d'educació ambiental del Parc Natural de s'Albufera de Mallorca ha dedicat part de la seva jornada a tasques de la Reserva Natural de s'Albufereta per poder dur endavant actuacions destinades a l'ús públic i educació ambiental d'aquest espai natural protegit. Les tasques s'han repartit entre els tres educadors Gaspar Guaita, Catalina Piris i Maria Cantallops; i a partir del mes de setembre Jaume Pons i Llorenç Vicens en substitució de les dues educadores.

Durant tot l'any a s'Albufereta hi ha fet feina a temps parcial i de manera molt intermitent la brigada de sanitat forestal, composta per 3 treballadors. Aquesta brigada ha d'assumir altres tasques alienes a la Reserva, entre les quals les que consumeixen més jornals i recursos són les destinades a temes de control de plagues i sanitat forestal, que s'efectuen arreu de l'illa de Mallorca. Una tècnica de l'Ibanat s'encarrega de realitzar els quadrants de feina d'aquesta brigada fins al mes d'octubre, que és quan la gerència de l'Ibanat comunica que aquesta brigada serà compartida a un 50% entre l'àrea de sanitat forestal i la RN de s'Albufereta, i coincidint pràcticament amb la incorporació de la nova tècnica a la RN. A efectes pràctics, es continuen prioritzant les tasques de sanitat forestal a les de manteniment de la Reserva i aquesta brigada no comença a fer feina a s'Albufereta fins dia 10 de desembre.

Igualment, continua l'assignació de la B15 de s'Albufera, que el 2018 dedicà 47 dies de feina a la Reserva de s'Albufereta.

Equipaments

L'oficina administrativa de la Reserva continua ubicada al Parc Natural de s'Albufera de Mallorca, a la carretera d'Alcúdia-Artà, al Pont dels Anglesos (Muro). Telèfon: 971 89 22 50 i Fax: 971 89 21 58.

Enguany s'ha continuat amb la cessió d'un vehicle a la direcció de la Reserva, un Nissan X-Trail compartit amb el PN de s'Albufera de Mallorca.

3. Despeses de 2018

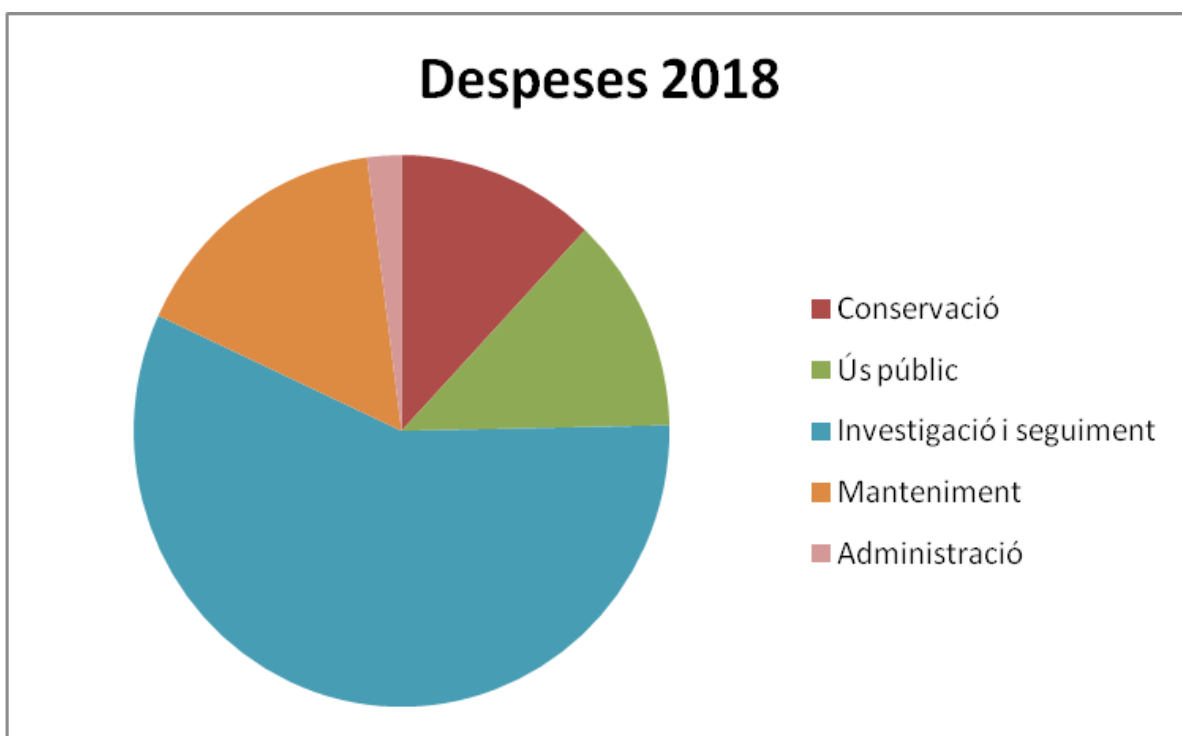

Despeses de l'any 2018

L'any 2018 la despesa en capítol VI, sense tenir en compte jornals ni maquinària, ha estat de **22.863,71 euros**, bastant per sota de la despesa dels darrers 2 anys. S'ha de destacar, però la important pujada que s'ha dut a terme en l'àrea d'Investigació i Seguiment, que contribueix en part a contrarestar la històrica manca d'estudis i de coneixement que acumula la Reserva.

Per àrees, les despeses majors han correspost a l'àrea d'Investigació i Seguiment, seguida per les de Manteniment, Ús Públic i Conservació.

A aquesta despesa se li ha d'afegir la contemplada en projectes centralitzats que no computen directament a la Reserva, però que hi dediquen jornals i esforços (per exemple, estudis de seguiment d'hàbitats costaners i hàbitats forestals)

Com cada any, a aquestes despeses cal afegir algunes despeses de manteniment (per exemple, mitjançant la cessió d'un vehicle a la direcció de la Reserva), així com les despeses en amortització de maquinària i les despeses de personal, que han estat molt semblants a la de l'any passat.

4. Actuacions

- 4.1. Àrea de gestió per a la conservació
- 4.2. Àrea de desenvolupament socioeconòmic
- 4.3. Àrea d'ús públic
- 4.4. Àrea d'investigació i seguiment
- 4.5. Àrea de participació
- 4.6. Àrea de manteniment
- 4.7. Àrea de vigilància
- 4.8. Àrea d'administració
- 4.9. Àrea de planificació

4.1. Àrea de gestió per a la conservació

Situació de plena del 19 d'octubre

Meteorologia

El 19 d'octubre hi va haver un episodi de fortes precipitacions i que va provocar una forta pujada del nivell de l'aigua a s'Albufereta. Els dos cavalls del PN de s'Albufera, a la Reserva des del mes de juny per gestió dels hàbitats, varen quedar dins la mànega ramadera amb aportament suplementari de menjar i es va organitzar el seu trasllat immediat a s'Albufera.

Tancat on pasturen els cavalls provinents de s'Albufera, devora el Club Pollentia, inundat.

Control de plantes invasores

Al llarg de l'any s'ha fet un seguiment de les plantes invasores presents a la Reserva Natural. S'ha fet control de: *Pennisetum spp.*, *Carpobrotus edulis*, *Cynodon dactylon*, *Tropaeolum majus*, *Agave americana*, diferents cactàcees, *Lantana camara* i altres. Les zones d'actuació han estat les mateixes que als anys 2016 i 2017 (veure memòries d'aquells anys).

Peu de *Pennisetum* a Can Cuirassa

A finals d'any els voltants de l'aparcament que fa servir el personal del Club Pollentia tornava a trobar-se amb una gran extensió de grama, inferior a l'existent a l'any 2017. La manca de disponibilitat de la brigada assignada a s'Albufereta no permetrà iniciar les feines fins a gener de 2019, i obligarà a fer una actuació important de desbrossament i aplicació d'herbicides sistèmics.

Pastura de cavalls camarguesos

El tancat habilitat per a pastura de bestiar darrera el Club Pollentia va allotjar 2 cavalls camarguesos provinents del PN de s'Albufera de Mallorca entre els mesos de juny i octubre. Igual que els anys anteriors, els cavalls s'adaptaren tot d'una i no donaren cap problema. S'alimentaren sobretot de salicòrnia i altres plantes de la zona. Amb els cavalls també arribaren més aus aquàtiques (esplugabous, xàtxeros grocs...).

Enguany s'ha millorat i ampliat la mànega ramadera per a facilitar el maneig del bestiar.

Mànega ramadera, millorada per al maneig del bestiar.

Recuperació del sistema dunar i tancament de platja

Enguany s'han tornat a acordonar 2 trams de platja (de 400 i 220 metres lineals respectivament) per a la nidificació dels picaplatges entre els mesos de març i juliol, inclosos. Tot i que s'han trobat algunes persones dins les zones acotades, la majoria dels usuaris semblen respectar aquestes zones d'exclusió, que estan convenientment senyalitzades.

S'han començat a substituir els pals i la cordada del tancament dunar existent i que es trobava en molt mal estat, començant a Sa Marina i en direcció a Es Grau. En total, uns 400 metres lineals. Als trams on és possible, s'incrementa la superfície de protecció dunar col·locant els pals més prop de la costa però igualment, a una distància prudencial per evitar que les fortes tempestes de mar els facin malbé.

El mes d'octubre un tram de més de 30 metres de corda va desaparèixer, i es va tenir que substituir de bell nou.

Substitució del tancament de recuperació dunar, avançant-lo cap a la costa

Furt de més de 30 metres de corda nova

També s'ha fet un esforç considerable en mantenir en bones condicions la resta de tancaments dunars, fets malbé per temporals marins.

Els trams més propers a la carretera han patit diverses rompudes, ocasionades per vehicles en la majoria dels casos.

Tancament arrabassat per un vehicle accidentat

Per altra banda, s'ha arribat a un acord amb els responsables del *Club Pollentia*, autoritzats per a realitzar kitesurf a la platja de Can Cap de Bou, per a que s'encarreguin (tant a nivell de finançament com de manteniment, sota les indicacions de la direcció de la Reserva) de la instal·lació d'un tancat blan (pals i cordada) a la zona on realitzen la seva activitat (platja just davant de l'hotel).

Programa de gestió del sistema de comportes

De nou s'ha optat per continuar amb l'acord assolit fa uns anys amb uns llogaters de la finca de s'Albufereta, que han viscut o treballat a la zona pràcticament tota la seva vida, i que s'han ofert a realitzar la gestió de les comportes i a comunicar cada moviment a la direcció de la Reserva.

Amb aquestes condicions, s'han realitzat un total de 30 moviments dels actuals 8 sistemes de comportes ubicats dins la finca (varen ser 17 l'any 2016 i 14 el 2017), una xifra que segueix essent força baixa. Els 2 sistemes de comportes que comuniquen s'Albufereta amb Can Cuirassa segueixen sense ser muntats, ja que no es pot garantir la seva gestió acurada.

Millores de les basses temporals de Can Cuirassa i dels illots de nidificació de sa Barcassa

De nou s'han fet els desbrossaments hivernals dels laterals de les llacunes (allà on hi ha observatoris) i de tots els illots de cria (tant de sa Barcassa com de Can Cuirassa). Aquests illots s'estan convertint en un dels punts on més espècies hi crien, i molt especialment aquells on l'èxit reproductor és més elevat (per manca de molèsties i de depredació per mamífers terrestres).

És d'esperar que les 5 illetes, creades a sa Barcassa a la tardor del 2017, incrementin encara més l'èxit reproductor d'avisadors, picaplatges i, eventualment, llambrítes o altres espècies, i així poc a poc es pugui incrementar la minsa població reproductora de certes espècies d'aus aquàtiques a la RN de s'Albufereta.

Altres

El mes d'octubre es varen alliberar 16 rossetes (*Marmaronetta angustirostris*) a la Reserva. Moltes d'aquestes aus es desplaçaren quasi d'immediat cap al parc natural de s'Albufera de Mallorca, possiblement pel fet que el dia de l'amollada va coincidir amb un dia de grans aiguats, i en poques hores les zones d'amollada s'inundaren per complet.

La illeta flotant muntada dins el 2017 es va veure enfonsada pels forts temporals de pluja i vent que varen tenir lloc dins el mes de desembre d'aquell any. Tot i que es va fer un notable esforç per a reflotar i tornar a muntar la illeta, es trobava en tan mal estat que va ser del tot impossible fer-ho. Finalment les restes rompudes de la illeta s'hagueren de retirar i dur al punt verd.

4.2. Àrea de desenvolupament socioeconòmic

Comporta per regular el nivell d'aigua de Sa Barcassa

Convenis de col·laboració

S'ha produït la pròrroga automàtica de gairebé tots els convenis de col·laboració entre la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori i els propietaris de finques de s'Albufereta, malgrat que des de l'any 2013 no hi ha contraprestació econòmica als propietaris. Aquests convenis són fonamentals per garantir l'ús públic d'aquest espai natural protegit, atès que l'itinerari principal per contemplar l'aiguamoll travessa per propietats privades. Així doncs, cal remarcar que és la generositat dels propietaris de la Reserva que fa viable que la Reserva pugui continuar oferint visites guiades a grups i particulars.

El conveni signat l'any 2014 amb Portvi SA segueix vigent, si bé per al 2018 s'ha previst la modificació de les quantitats màxima i mínima assignades al conveni. Dins 2018 s'han realitzat les actuacions que estaven previstes.

Entrevistes

El director de la Reserva va ser entrevistat en diferents ocasions per presentar la realitat de la Reserva, els seus valors (entre ells les aus aquàtiques) i el seu estat de salut o conservació. Entre les entrevistes realitzades destaquen les de radio Nacional d'Espanya als mes de setembre o les d'IB3 TV al novembre (programa *Méteo, Temps i Natura*).

4.3. Àrea d'ús públic

Activitat d'educació ambiental a la platja de sa Marina

Dades de freqüentació

La manca d'un vigilant contractat durant la temporada d'estiu ha fet inviable la recollida de dades de camp per poder estimar el nombre de persones que anualment visiten la Reserva.

Programa d'interpretació i educació ambiental

Educació formal (grups escolars):

L'oferta educativa de la Reserva Natural adreçada als centres educatius consta de tres itineraris interpretatius:

"Vet aquí el que he trobat!"

Adreçada a infantil i primer cicle d'educació primària.

Es tracta d'un itinerari a la platja de sa Marina, on es fa un descobriment de les restes d'arribada, els habitants que viuen en el sistema platja-duna i les seves relacions, així com els impactes que els afecten. El fil conductor és el Tiruril·lo o Picaplatges.

Activitat educativa a la platja de sa Marina

"Descobreix les plantes de la sal i els ocells de l'aigua".

Adreçada a segon i tercer cicle de primària, secundària, batxillerat, cicles formatius, adults i altres grups organitzats.

En aquest itinerari es dona una visió global de s'Albufereta per entendre la seva formació. També entrem en detall a observar i comprendre les adaptacions, les relacions i la dependència entre les espècies que viuen en aquest entorn salobros.

Activitat educativa a l'aguait de Sa Barcassa

"Volta en bicicleta".

Adreçada a l'alumnat d'educació secundària, batxillerat, cicles formatius, adults i altres grups organitzats.

Amb el transport de la bicicleta es veu tota s'Albufereta en conjunt, amb les diferents figures de protecció (Reserva natural, perifèria de protecció i franja de seguretat de caça). Fent la volta a l'espai natural es pot comprendre la seva formació i quina ha estat la importància d'aquesta zona humida al llarg del temps per a la població i les espècies que hi viuen.

El programa educatiu de la Reserva Natural de s'Albufereta per a l'educació formal consta, a banda de les activitats guiades pels educadors/es ambientals, d'una tasca de preparació de la sortida amb els alumnes. Així doncs, cadascun dels grups que visiten s'Albufereta haurà treballat anteriorment dins la seva pròpia aula alguna activitat relacionada amb la visita a la Reserva.

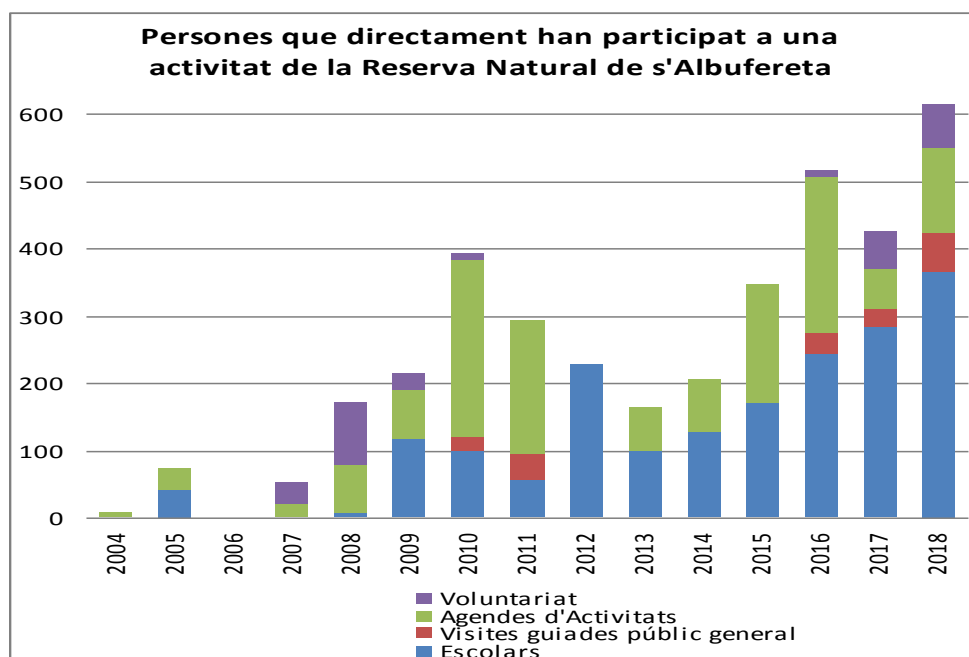
La visita prèvia a l'aula consta d'activitats diferenciades, en funció del nivell educatiu dels alumnes:

- Educació infantil i primer cicle de primària, el *"conte den Tiruril·lo i na Picaplatges"* i un joc de *"toca toca"*.
- Segon i tercer cicle de primària, una presentació de les característiques de la zona humida i els seus hàbitats (paisatges).
- Educació secundària, el batxillerat i els cicles formatius, un documental centrat en la biodiversitat, la història i la gestió per a la conservació de la Reserva.

La visita prèvia al centre educatiu serveix, a banda d'establir el primer contacte entre educadors, alumnes i mestres, per a introduir els diferents continguts que es treballaran durant la visita a la

Reserva i per despertar l'interès i la curiositat dels estudiants. L'activitat es complementa amb una reunió amb l'equip de mestres/professors per a concretar: objectius, continguts, normes de la visita, oferir el projecte educatiu i oferir recursos complementaris per tal de facilitar la visita l'espai natural. Aquesta part del programa educatiu és valorada molt positivament pels mestres i professors, ja que estimula i motiva els escolars a conèixer l'espai natural.

Aquest any 2018 s'ha renovat la visita prèvia per a l'alumnat del segon i tercer cicle de primària i per a secundària, intentant que sigui més dinàmica i participativa. Amb l'ajut de l'educador/a es fa una presentació molt general del que és la Reserva i després, en grups petits, es treballen els diferents hàbitats que s'hi poden trobar. A partir d'una sèrie d'imatges representatives de cada hàbitat, cada grup intenta, amb un parell de minuts, posar en comú tot allò que se sap o que suggereixen les imatges de les espècies i paisatges. Després es tractarà que cada petit grup exposi al grup gran tot allò que s'ha treballat de l'hàbitat, i l'educadora anirà reforçant tot allò més important de la Reserva. Per finalitzar, es visualitza un vídeo d'animació per donar-los a conèixer i sensibilitzar-los de la vida que duen els tirul·los que hi ha a la platja de sa Marina.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Escolars	0	40	0	0	7	117	98	57	227	100	127	171	244	283	364
Visites guiades	0	0	0	0	0	0	21	37	0	0	0	0	31	28	58
Agendes d'Activitats	6	33	0	21	72	71	263	198	0	64	77	176	230	58	126
Voluntariat	0	0	0	30	92	25	10	0	0	0	0	0	10	56	66
TOTAL	6	73	0	51	171	213	392	292	227	164	204	347	515	425	614

Dins el 2018 han participat al programa educatiu de la Reserva Natural un total de **10 grups escolars concertats**, que representen **430 alumnes**, repartits al llarg dels mesos del curs escolar. D'altra banda, no tenim dades de grups escolars que puguin haver visitat s'Albufereta pel seu compte. Per nivells educatius, la relació de grups concertats han estat majoritàriament de primària de la comarca (Alcúdia i Pollença), però també alumnes de Felanitx, Sóller, del centre d'educació especial Joan XXIII, de Jaume Fornaris de Son Servera i de Palma. Entre ells alguns grups d'ESO. Dins aquest nombre de participants també hi ha un voluntariat de neteja a Sa Marina.

Educació no formal.

La Reserva natural ofereix al públic en general que visita l'espai natural diverses possibilitats per descobrir i participar en la conservació de s'Albufereta, aquestes es concreten en els itineraris interpretatius guiats, les agendes d'activitats i el programa de voluntariat ambiental.

Pel que fa a les Agendes d'Activitats de la Reserva, des de l'equip d'educadors es fa l'esforç de programar activitats que puguin ser atractives per a diferents col·lectius o espectres de públic, a més d'aquelles persones que ja de per sí tenen un interès en apropar-se a la Reserva Natural. Trimestralment es programen activitats en les quals s'inclouen les visites guiades per a públic en general. Normalment es desenvolupen en cap de setmana, posen a l'abast d'infants, joves i adults tot un seguit de propostes lúdiques i de divulgació del patrimoni natural i cultural de s'Albufereta, que de cada vegada tenen més acceptació. L'equip d'Educació Ambiental confecciona i gestiona, amb la col·laboració externa d'alguns professionals per a activitats més temàtiques i amb la col·laboració de la Biblioteca de Can Torró i l'ajuntament de Pollença que ens cedeix algun dels seus espais.

Han participat a les agendes d'activitats un total de **126 persones** repartides en **9 activitats**.

La relació completa d'activitats d'agenda fetes a 2018 és la següent:

24/02:	Taller els flamencs de s'Albufereta
07/04:	Art a s'Albufereta
19/05:	Els ocells van i venen
23, 27, 28/08:	La Badia de Pollença amb la Balear
14/06:	Les espècies exòtiques de s'Albufereta
16/06:	Taller estampació bosses de tela
06/10:	Dia mundial de les aus a Can Torró

L'activitat del dia mundial de les aus va ser conjunta amb el Parc natural de s'Albufera.

Taller d'estampació de bosses per a celebrar el Dia Mundial del Medi Ambient

Programa de Voluntariat Ambiental

Enguany s'han realitzat una jornada de voluntariat ambiental el 10 de maig de les 10.00 a les 13.00h. El centre participant fou el CEIP Porta d'es Moll, uns 66 participants entre alumnes i professors, més 4 representants de l'ajuntament i un representant de Sostenible XXI. Emmarcada dins l'edició de *Let's Clean Up Europe 2018* (una acció comuna a tota Europa per conscienciar sobre la quantitat de residus que es fan servir) treballàrem per a la neteja i eliminació de plàstics. La conselleria va subministrar el material per les actuacions de neteja de residus (guants protectors, gorres, una balança). En total s'arreglaren 66,3 kg d'envasos lleugers, 23 kg de fusta. En definitiva fou una jornada agradable i engrescadora per tot l'alumnat i valorada positivament.

Voluntaris a l'activitat de neteja i eliminació de plàstics *Let's clean up Europe!* a Sa Marina.

Visites guiades

S'han organitzat set visites guiades per al públic general amb un total de 58 participants. Una de les visites guiades va ésser per un grup de nins de l'escola de Surf (Pura Vida). També s'oferiren visites guiades durant els mesos de juliol i agost, cada divendres. Algunes foren anul·lades per manca de participants: els dies 13, 27 juliol i el 3 d'agost.

Altres tasques de l'Equip d'Educació Ambiental.

A més les activitats analitzades anteriorment, l'Equip d'Educació ambiental també realitza tot un seguit de tasques pròpies de la seva àrea de gestió, com ara:

- Preparació i desenvolupament de les visites prèvies als centres educatius que concerten itineraris guiats a la Reserva Natural.
- Programació i disseny de les agendes d'activitats de la Reserva i de les efemèrides que es commemoren anualment.
- Elaboració de resums mensuals, memòries anuals, etc.

- Recepció de sol·licituds, coordinació i actualització del calendari escolar.
- Preparació i elaboració de material didàctic per als escolars.
- Participació en el recompte anual d'aus aquàtiques.
- Participació a diverses entrevistes de premsa, ràdio i televisió.
- Assistència a fòrums, cursos de formació, seminaris, etc.
- Elaboració d'informes per demanar la instal·lació d'un semàfor a la carretera i un wàter químic per als alumnes que participen als itineraris guiats.

Valoració final.

Aquest any hi ha hagut un augment general, tant amb les visites escolars, com amb les activitats d'agenda i visites guiades.

En relació a les avaluacions fetes pels educadors de les visites a s'Albufereta podem comentar algunes valoracions on apareix la manca d'atenció per part dels alumnes, com també alguns grups sense coneixements previs. Una de les valoracions que convé comentar es la falta d'atenció per part del professorat amb el mòbil a mà. Però en general la nota mitjana de les valoracions per part dels educadors ambientals és d'un 7'4.

Pel que fa a les avaluacions fetes pels mestres i professors que han fet la visita a s'Albufereta la nota mitjana és d'un 9'5.

Com cada any els comentaris marcats amb asterisc a algunes de les avaluacions anomenen la necessitat d'uns banys per poder anar a fer les necessitats bàsiques i la regulació per semàfor o pas de zebra per creuar.

Per part nostra un altre any volem reflexionar sobre les dues problemàtiques a l'hora de les visites amb grups escolars a l'espai:

- Falta d'equipaments, especialment banys o excusats per als participants al programa educatiu. És freqüent, sobretot els més petits, que acabin fent les seves necessitats a un racó d'algun camí o de la platja. Seria convenient que es facin les gestions oportunes per poder tenir un centre d'informació amb els seus banys, i una proposta d'ubicació podria ser l'edifici de l'antiga *Posada de Verano*.
- Manca de seguretat per creuar la carretera: Quan es fan els itineraris amb alumnes de primària, ens veiem obligats a creuar la carretera una o normalment dues vegades, amb el risc que això suposa, en ser una carretera molt transitada segons quins mesos de l'any. Seria convenient que es facin les gestions oportunes per poder posar un semàfor amb pas de zebra i polsador per poder passar els grups amb més seguretat, i la seva ubicació ideal seria allà on hi ha l'aturada d'autobús.

Les persones de l'equip d'Educació Ambiental

Aquest 2018, les tasques s'han repartit entre els tres educadors Gaspar Guaita, Catalina Piris i Maria Cantallops. Dins el mes de setembre han començat com educadors Jaume Pons i Llorenç Vicens que també han realitzat algunes activitats a la RN de s'Albufereta.

L'equip el componen actualment: Gaspar Guaita, Jaume Pons i Llorenç Vicens

Observatoris de fauna de sa Barcassa

Enguany ha finalitzat la construcció de l'observatori de fauna (amb capacitat per a 12 persones), ubicat a la cara oest de sa Barcassa, mirant cap a les illetes de nidificació d'aus aquàtiques, i que no es va poder acabar l'any 2017 degut a les condicions meteorològiques. Les actuacions han inclòs, a més del bastiment de la passarel·la d'accés, la col·locació de pantalles de canyet a cada costat de l'aguait.

Aguait de sa Barcassa i passarel·la d'accés.

Aquest observatori va ser formalment inaugurat dins el mes d'abril, amb la presència del Conseller, altres autoritats i destacades personalitats del món de la natura i el dibuix naturalístic.

Inauguració formal de l'aguait, realitzada dins el mes d'abril.

Igualment, el mes de desembre va finalitzar la construcció d'un nou punt d'observació a la cara sud-est de sa Barcassa, consistent en una pantalla vertical de fusta amb dues finestres d'observació i dos banquets a diferents altures. Davant aquest nou punt d'observació s'hi realitzaran actuacions de millora de l'hàbitat dins l'estiu de 2019.

Nou punt d'observació a la cara sud-est de Sa Barcassa

Millora de la senyalització

Les millores en la senyalització de la RN de s'Albufereta segueixen a l'espera de que es pugui formalitzar el contracte obert de senyalització dels ENPs de les Illes Balears (contracte centralitzat).

4.4. Àrea d'investigació i seguiment

Recollida de mostres per al seguiment de la qualitat de les aigües de la Reserva natural

Seguiment naturalístic

El cens d'aus aquàtiques hivernants de la Reserva Natural de s'Albufereta s'integra dins del cens *International Waterbird Census* (IWC), que té com a objectiu quantificar anualment el nombre d'aus aquàtiques que passen l'hivern a Europa. A s'Albufereta el cens es realitza de manera coordinada amb el Parc Natural de s'Albufera de Mallorca.

Les xifres per al mes de gener de 2018 han estat molt altes (les més altes des que es prenen dades), però no tant les de gener de 2019.

Pel que fa al seguiment de la reproducció, cal destacar algunes dades:

- Una nova espècie d'ànnera ha criat per primer cop a la Reserva, el moretó (*Aythya ferina*).
- Altres espècies d'ànnera que no criaven fins fa pocs anys semblen consolidar la seva presència (*Tadorna tadorna*, *Anas strepera*, *Netta rufina*).
- La quantitat de colles reproductores de picaplatges camanegre (*Charadrius alexandrinus*) s'ha incrementat com a conseqüència de l'habilitació de nous espais de nidificació.

També s'ha fet un seguiment setmanal de la presència d'aus al sistema dunar i la seva relació amb els usos humans, entre els mesos d'agost i novembre (inclosos). Els resultats mostren com els trams de platja situats a sa Marina Nord i a Can Cap de Bou són els més rics en avifauna, i molt especialment en picaplatges. S'ha pogut comprovar que la presència d'esportistes i la presència de cans afecten de manera molt evident a les aus presents. Secundàriament també s'han trobat afeccions per pescadors i banyistes.

Les conclusions d'aquest darrer estudi han estat les següents, pel que fa a la presència i densitat de picaplatges:

- Tot i les mesures de conservació realitzades per a afavorir els picaplatges que crien, s'alimenten i descansen al sistema platja-duna de s'Albufereta, les seves poblacions locals no han augmentat (sí que ho han fet les poblacions ubicades a la zona humida immediatament posterior). Les molèsties provocades per certes tipologies d'usuaris de la zona estan al darrera d'aquest fet.
- Si es vol protegir i potenciar la població local de picaplatges, és necessari mantenir les actuacions específiques realitzades els darrers anys i, si cal, ampliar-les fins a que tinguin els efectes desitjats. Les principals accions a realitzar passen per:
 - Mantenir els tancaments dunars permanents i els tancaments temporals de certs trams de platja, i ampliar-los en aquells llocs on resulti necessari.
 - Mantenir i millorar la senyalètica associada als tancaments.
 - Allunyar els canals abalisats d'entrada a la mar dels llocs amb major densitat de picaplatges.

- Realitzar campanyes d'educació, conscienciació i formació ambiental als usuaris de la zona.
- Editar material didàctic específic sobre la importància del sistema dunar i la seva problemàtica.
- Ampliar la vigilància, al menys a les zones o trams de platja més conflictius.
- Mantenir un seguiment acurat de les poblacions de picaplatges i de l'èxit reproductor de les colles instal·lades a la zona.

Seguiment de la qualitat de les aigües

Tal i com ja va succeir l'any 2017, dins el 2018 s'han realitzat 4 mostres anuals, realitzats els mesos de gener, abril, juliol i novembre. En el mostreig d'abril, a més dels paràmetres habituals s'analitzà també la presència de diferents metalls pesants, amb resultats negatius. No es varen detectar indicis clars de contaminació enlloc.

Altres estudis

Un estudi sobre la presència de flora invasora als hàbitats costaners ha trobat les següents espècies: *Yucca sp*, *Aloe sp*, *Paspalum paspalodes*, *Stenotaphrum secundatum*, *Carpobrotus edulis*, *Agave americana* i *Oxalis pes-caprae*. L'estudi conclou que tot i que la seva presència ha minvat respecte a dècades anteriors, és urgent controlar els focus d'entrada d'aquestes plantes, ubicats quasi en la seva totalitat a establiments hotelers i a edificacions residencials situades just en els límits de la zona protegida. Per a això, la col·laboració dels propietaris és absolutament imprescindible.

Un altre estudi, més ambiciós ja que afectava a la totalitat de l'ENP i no només a la zona dunar, va localitzar fins a 14 espècies de fauna invasora i altres 21 de flora. Destaca la troballa del cranc blau (*Callinectes sapidus*), que a més s'ha pogut comprovar, ja dins el 2019, que s'ha expandit i multiplicat de manera tremendament ràpida i eficient.

També s'han fet mostres de peixos a 7 punts de la zona nord-est de la Reserva. A destacar la relativament elevada presència de l'anguila i, en general, l'alta biomassa de peixos localitzada, superior en promig a la trobada a s'Albufera de Mallorca en el mateix estudi.

Com altres anys, s'han autoritzat dins el 2018 diferents estudis a la UCL de Londres (batimetria de llacunes i estudi de flora dunar).

4.5. Àrea de participació

Flamencs davant la plataforma d'Es Grau (foto: Joan Gelabert)

Junta Rectora

La Junta Rectora es va reunir en una ocasió durant l'any 2018, en data 17 d'octubre.

Com ja s'ha comentat en un capítol previ, es varen prendre els següents acords:

- **S'aprova per assentiment l'acta de la sessió 1/2017 amb l'abstenció dels vocals que no varen assistir a la reunió anterior.**
- **S'acorda informar favorablement tant la Memòria d'Actuacions 2017 com el Programa Anual d'Execució 2018, però amb les següents recomanacions:**
 - ✓ **Es considera necessària l'ampliació de personal propi de la Reserva en les següents àrees de gestió: direcció, seguiment naturalístic i vigilància (amb l'assignació d'almenys 1 zelador).**
 - ✓ **Es considera adient insistir al servei de Planificació en la redacció i aprovació del PRUG de la Reserva.**
 - ✓ **Es considera igualment adient sol·licitar a Abaqua la construcció d'una bassa d'emergència de recollida de fecals a un espai de propietat municipal, a Pollença, que eviti futures arribades de fecals al torrent des Rec.**

Voluntariat

Emmarcada dins l'edició de *Let's Clean Up Europe 2018*, uns 66 participants entre alumnes i professors del CEIP Porta des Moll, més 4 representants de l'Ajuntament d'Alcúdia han realitzat una neteja de la platja de sa Marina.

4.6. Àrea de manteniment

Les tasques més importants que es varen realitzar dins l'any 2018 per la brigada de manteniment varen ser les següents:

- Desbrossaments selectius als voltants del Club Pollentia, per a eliminar la planta invasora
- Tasques de conservació dels sistemes dunars

També es realitzaren tota una altra sèrie de tasques que es repeteixen periòdicament, entre les que cal destacar:

- Millora de la mànega ramadera per a dur bestiar.
- Canvi de pals romputs als tancats dunars
- Millores silvícoles a pinars
- Retirada de planta invasora a altres indrets de s'Albufereta i Can Cuirassa
- Tancats a la platja durant la primavera
- Canvi d'encanyissades velles o rompudes
- Eliminació de vegetació emergent a illetes de nidificació de limícoles i al davant dels observatoris
- Desbrossat de vegetació als itineraris de s'Albufereta i Can Cuirassa
- Manteniment de senyals presents als itineraris
- Reparacions als petits tancats de fusta per evitar el pas de cavallistes
- Retirada de fems als itineraris de la Reserva, i també retirada d'enderrocs i altres elements antròpics tirats dins la Reserva
- Retirada de restes de tot tipus acumulats a la platja i a les dunes
- Desbrossaments devora punts d'observació de fauna

A aquestes tasques s'hi destinaren un total de **227 jornals**, el que significa reduir a més de la meitat les jornades destinades a manteniment durant l'any 2017. Es continua patint les greus mancances de personal de manteniment durant els mesos estivals (quan la brigada es destina a prevenció d'incendis a altres indrets de Mallorca).

4.7. Àrea de vigilància

Dins el 2018 tampoc s'ha pogut contractar cap vigilant per intensificar la vigilància a la Reserva durant l'estiu i tardor, quan hi ha màxima afluència de visitants. Com en els darrers anys, tota la vigilància ha quedat en mans de l'Agent de Medi Ambient de la zona.

Els fets més destacats, pel que fa a la vigilància de la Reserva, han estat els següents:

Urbanisme

S'han realitzat servei de vigilància amb una freqüència elevada per detectar la realització d'obres sense la llicència d'obres ni l'autorització ambiental pertinent, sense que s'hagi detectat cap infracció.

Abocaments residus

En el transcurs d'aquest any no s'han observat abocaments de residus dins l'àmbit de l'espai protegit.

Vigilància de l'estacionament de vehicles

Des del mes de maig fins a final de setembre s'ha realitzat un servei de vigilància de l'estacionament de vehicles dins la Reserva, donant una especial importància en tota l'àrea limítrofa amb la carretera que uneix Alcúdia amb el Port de Pollença. Amb aquest servei s'ha anat informant als usuaris dels vehicles de la prohibició de l'estacionament en aquestes zones. Aquesta informació s'ha fet verbalment en el cas que es trobàs el presumpte infractor o deixant un full informatiu al vehicle quan no s'ha trobat el conductor.

Seguiment de fauna

Des del mes de març fins a final de juny s'ha realitzat el seguiment de la població de *Charadrius sp.* a les àrees d'accés restringit des Grau i de la platja de Can Cap de Bou. També s'han realitzat serveis de vigilància per tal d'informar als usuaris de la platja dels motius de l'existència de les dues àrees d'accés restringit, essent necessari aquest serveis per tal d'evitar les molèsties als aucells, principalment per els usuaris que porten cans.

Pesca

S'ha realitzat diversos serveis de vigilància de pesca durant els mesos de gener, febrer i març, utilitzant el caiac del servei per navegar per dins l'àrea humida protegida, sense que s'hagin produït incidències.

Caça

Els dies hàbils de caça s'ha realitzat una vigilància especial per detectar aquesta activitat dins l'àrea protegida, sense que s'hagi produït cap incidència.

Flora

En el seguiment per detectar la presència de planta invasora s'han trobat diversos focus de *Pennisetum sp.* a la zona de Can Cullerassa i Can Cap de Bou, que han estat erradicats per part de la brigada de l'IBANAT. A la zona de sa Barcassa s'ha fet un seguiment per detectar nous peus de de garballó afectats per *Paysandisia archon.*, sense detectar la presència de la plaga.

Ús públic

S'ha continuat detectant l'entrada d'usuaris amb bicicleta dins la Reserva per la zona des Grau, tot i que han estat episodis molt esporàdics.

A l'àrea de platja de la Reserva s'ha trobat usuaris de la platja que porten a passejar els cans, sobretot a la platja de Sa Marina, actuant informant-los que no està permès.

Les zones dunars d'accés restringit ocasionalment son travessades pels usuaris de la platja que aparquen al costat de la carretera, tot i que de cada vegada es respecte més la prohibició de pas en aquestes àrees.

Durant els mesos en el qual s'ha desenvolupat activitats esportives a la platja de la Reserva, s'ha realitzat un control de les diferents empreses per tal d'assegurar que tinguessin les autoritzacions pertinents per a realitzar-les.

Control qualitat de l'aigua

S'han realitzat els diferents mostresjos d'aigua establerts per la direcció de la Reserva, per a fer el seguiment de la qualitat de l'aigua dins l'espai protegit.

S'ha aixecat una acta per abocament d'aigües residuals dins la Reserva Natural de s'Albufereta. En la zona on es va realitzar aquest abocament s'ha realitzat un servei de vigilància especial per detectar nous abocaments.

4.8. Àrea d'administració

La tasca administrativa de la Reserva inclou la redacció d'informes tècnics per valorar les diverses intervencions que es pretenen dur a terme a l'entorn de l'espai natural protegit i que poden afectar-ne els valors. Aquest tipus de feina s'inclou dins les accions de gestió preventiva de l'espai natural protegit, com a complement a les actuacions de gestió proactiva que es duen a terme al territori.

Durant l'any 2018 s'han de nou emès una desena d'informes tècnics, una xifra molt similar a la dels anys anteriors. Per primera vegada s'ha informat la possibilitat de realitzar pesca d'anguila amb morenells dins la Reserva. Comentar també que el Club Pollentia compta amb autorització per a realitzar un "control de fauna" dins les seves instal·lacions, autorització que va generar algun problema ja que les aus de falconeria que es fan servir varen ser detectades atacant a aus salvatges ubicades dins zona protegida.

4.9. Àrea de planificació

Com cada any, s'ha planificat l'execució de totes les actuacions contemplades dins el PAE 2018 i s'ha preparat el Programa Anual d'Execució 2019, amb els seus pressuposts (de la mateixa magnitud que els de l'any anterior).

El servei de Planificació tampoc ha pogut abordar dins el 2018 la redacció del PRUG de la Reserva.

5. Avaluació de la gestió

Es passa a continuació a mostrar quin ha estat el grau de desenvolupament de tots els programes i projectes que apareixien contemplats al Programa Anual d'Execució de la Reserva Natural de s'Albufereta per a l'any 2018.

1. Àrea de Planificació	100%	
<i>Programes</i>	100%	
Planificació d'actuacions	100%	
2. Àrea de gestió per a la conservació	79%	
<i>Programes</i>	94%	
Control espècies al·lòctones	100%	
Millora illetes artificials	75%	La illeta flotant no es va poder reflotar
Manteniment i millora tancaments dunars	100%	
Millora basses temporals Can Cullerassa	100%	
<i>Projectes</i>	58%	
Millora voltants Club Pollentia	75%	Va faltar sembrar alguns tamarells i ubicar més posadors
Restauració sèquia ulls del Rec	0%	No es va considerar viable a mig i llarg termini
Pastura tancat annex al Club Pollentia	100%	
3. Àrea de desenvolupament socio-econòmic	50%	
<i>Programes</i>	50%	
Convenis de col·laboració	100%	
Formació professionals sector turístic	0%	No s'ha executat (actuació centralitzada als diferents ENP)
4. Àrea d'Ús Públic	75%	
<i>Programes</i>	100%	
Programa d'interpretació ambiental	100%	
Programa agendes d'activitats	100%	
<i>Projectes</i>	50%	
Millora aguait i punts d'observació	100%	
Millora senyalització	0%	No s'ha pogut executar (projecte centralitzat que penja d'un contracte no signat)
5. Àrea de Participació	100%	
<i>Programes</i>	100%	
Junta Rectora	100%	
Voluntariat ambinetal	100%	
6. Àrea d'Investigació i Seguiment	75%	
<i>Programes</i>	75%	
Seguiment hàbitat i espècies	100%	
Seguiment hídic	50%	S'ha realitzat de manera parcial (per manca de personal propi)
7. Àrea d'Avaluació	100%	
<i>Programes</i>	100%	
Avaluació de plans i programes	100%	
8. Àrea de Vigilància	25%	
<i>Programes</i>	50%	
Programa de vigilància de la Reserva	50%	La majoria de dies no hi ha hagut vigilància a la Reserva per manca de personal
<i>Projectes</i>	0%	
Ampliació personal vigilància	0%	No s'han pogut contractar els reforços de vigilància previstos
9. Àrea de Manteniment	100%	
<i>Programes</i>	100%	
Manteniment general de la Reserva	100%	
10. Àrea d'Administració	100%	
<i>Programes</i>	100%	
Gestió administrativa del Parc	100%	

Compliment general del PAE 2017: 76%

OBSERVACIONS: 70% el 2014, 81% el 2015, 74% el 2016, 78% el 2017

El grau de compliment de les actuacions previstes segons PAE 2017 ha estat d'un 76%, una xifra que es troba en la línia del que es ve produint els darrers anys.

Respecte als darrers anys s'ha aconseguit incrementar el percentatge d'acompliment de l'àrea d'Investigació i Seguiment (gràcies tant a la possibilitat de facturar petites investigacions pròpies com a l'aprovació de contractes oberts centralitzats, que han permès analitzar l'estat de conservació d'alguns hàbitats). En canvi, els recursos que es destinen a Vigilància segueixen minvant, com a conseqüència en gran part de la menor disponibilitat dels Agents de Medi Ambient, que cada cop es troben amb més problemes a l'hora de poder destinar les seves jornades de feina a la Reserva, i en canvi són mobilitzats cap a altres indrets o a altres tasques (guàrdies d'incendis, per exemple).